

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 5585/896.

Cerculariu,

*cătră oficiile protopresbiterali și parochiali din
eparchia Aradului.*

In monitorul oficial (hivatalos közlöny) al ministeriului de cult și învățământ dela 1-a ale curintei Nr. 19, publicându-se, între altele, și un cerculariu ministerial cu datul de 15 Septemvre a. c. Nr. 48869, adresat cătră comitate, cătră inspectorele reg. de școle, și cătră oficiile reg. de contribuțiune, in privința tacselor de 15 cruceri, cu cari sunt obligați și pruncii de școlă, la fondul regnicolar de pensiune al învețătorilor in sensul articolului de lege 43 din 1891, și ținând noi acel cercular de interes și pentru organele noastre; in cele următoare, venim al aduce la cunoscința oficiilor noastre protopresbiterali și parochiali, și prin acestea și la cunoscința învețătorilor și a comitetelor noastre parochiali.

Mai nainte de tôte, premitând inaltul Ministeriu, că din anul școlar 1892/3, restanțele din tacsesele de 15 cruceri, ating suma de 240,000 fl., arată ca pentru o incassare mai regulata, pe viitoriu a acelor taxe, primesc instructiuni separate, comitatele, inspectorii reg. de școle și comunele.

Din instructiunile trimise comunelor pot lua, și preoții și învețătorii dar și credincioșii nostri informațiunile necesarii.

Prin acele instructiuni se dispune:

1. Să se facă atenți susținătorii școlilor, adecă, la noi, parochiile, că după articolul de lege 43. din 1891. §. 10. având a se incassa dela fiecare școlariu, câte 15 cr. pentru fondul de pensiune regnicolar al învețătorilor: așa dar acésta taxa are a se incassa încă la inceputul anului școlar, când se face conscrierea pruncilor; érá dacá unii parinți n'ar putea plăti, din cauza sêrăciei, ori că ar fi scutiți de didactru; atunci sumele ce ar cădea pre

acestia, se pot suplini din pedepsele dela absențiile școlare.

2. Din cele premerse urmează, că pentru a-se ști: pentru câți? și cari prunci de școlă, are a se plăti taxa din partea părinților, și pentru câți și cari, are a se plăti acea din pedepse? este neapărat de lipsă la inceputul fiecărui an școlariu, a se face o conscriere cât mai exactă, a tuturor pruncilor obligați la școlă cotidiană, dela 6 până la 12 ani, inducându-se in acea conscriere, numai aceia cari in adevăr sunt capaci de școlă, și apoi după numărul aceloră, a se computa și taxele de câte 15 cruceri.

Pentru a ușora acest comput, inaltul Ministeriu, recomandă in privința stabilirei sumei totale, a se introduce și un pașal (általányozási rendszér) adecă ca susținătorii școliei, — in loc de 15 cr. pentru fiecare școlariu se plătescă in fiecare an, o sumă anumită, érá competența de cei 15 cr. se-o pôtă incassa dela părinții elevilor, decă află de bine.

3. Paușalul anual se socotesce in suma rotundă, pre basa datelor și a numărului școlariilor, de tôte zilele, in ultimii cinci ani, ear susținătorii școlilor, adecă parochiile au a lua acel pașal, din an in an in preliminariul speselor de cult, și a ingriji, pentru acoperirea și incassarea lui la timp.

4. După ce inse din cauza timpului inaintat, atare pașal pentru anul acesta nu se mai pôté lua in preliminariu: așa dar pentru anul școlariu 1896/7 au a se incassa ca și intrecut, competențele de 15 cr. de fiecare școlariu, și a se trimite la oficiul reg. de contribuțiune.

Deci obligamentul de a preface taxa de 15 cr. in pașal se va putea face numai cu incepere dela viitoriu an școlastic, pre durata de 5 ani, și anume a anilor 1897, 1898, 1899, 1900 și 1901 adecă pe cât are a mai sta in vigóre acel obligament.

Pe basa acestora având comitatele însăreinare, a provoca pre comunele, cari țin școle să se dechiare, dacá voesc ele pe viitoriu, a plăti competențele de

15 cr. după numărul școlărilor, ori în paușal preste tot într'o sumă: aflăm de bine, a avisa, despre acesta și noi pre organele noastre, și totodata a și indatora mai ales pre conducătorii oficiilor parochiali, ca făcând o conscriere cat mai exactă a școlărilor, și censurându-o și cu comitetul parochial se îngrijască împreună mai de timpuriu, cum s'ar face toate în regulă bună, și fără greomânt pentru ai noștri.

Arad, în 3 Octobrie 1896.

Ioan Meșianu, m. p.

Episcopul Aradului.

Despre proscomidia.

Cuvântul „proscomidia” este grecesc, și însemnează: aducere. În limba bisericăscă s'a adoptat din motivul, că încă dela început creștini pioși, și mai târziu și împărații creștini aduceau la biserică pâne și vin pentru jertfa fără de sânge, carea se aduce în sfânta liturgiă. Sub proscomidia înțelegem: actul sfânt, prin carele preotul prepară darurile pentru jertfa cea fără de sânge. Proscomidia are trei părți și anume: a) luarea vremii, c) îmbrăcarea preotului în vestmintele liturgice, și c) prepararea darurilor pentru liturgisire.

I L U A R E A V R E M I I. Când Mântuitorul Christos s'a supus patimilor și crucii pentru mântuirea neamului om nesc a vorbit în rugăciune cu Dumnezeu Tatăl, ca să trecă „paharul acesta dela sine.” În conformitate cu exemplul Domnului biserica a instituit, — ca preotul mai nainte de săvârșirea serviciilor dumnezeiesci, cari premerg sfintei liturgii: a vecerniei (rugăciunii de séra) și a utreniei (rugăciunii de dimineață) și a cetirii rugăciunilor prescrise pentru sfânta împărțășire. După ce preotul a satisfăcut acestei îndătoriri, — când vine timpul pentru oficierea dumnezeieșcii liturgii preotul intrând în sfânta biserică rostesc postat în naia bisericii, înaintea iconostasului stând înaintea ușilor împărătesci cu deplină pietate rugăciunile prescrise, — prin cari învoca ajutorul lui Dumnezeu, ca să potă săvârși cu deplină demnitate această dumnezeieșcă slujbă.

Rugăciunile pregătitoare pentru această dumnezeieșcă slujbă se încep cu cuvintele: „Bine cuvântat este Dumnezeu nostru totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor.” Prin aceste cuvinte preotul mulțămesc lui Dumnezeu în numele său, și în numele credincioșilor, că l'a învrednicit a săvârși această dumnezeieșcă slujbă.

După acesta rostesc rugăciunile: „Împărate ceresc, „Sfinte Dumnezeule, „Pré sfântă Treime” și „Tatăl nostru.” După acestea rostesc cu deplină

pietate, gândind și sêmțind sensul rugăciunilor, ce urmază, și anume:

„Miluesce-ne pre noi Dómne, că ne pricep êndu-ne de nici un răspuns această rugăciune aducem Ție, ca unui Stăpân noi păcătoșii, miluesce-ne pre noi.” Prin aceste cuvinte preotul dă espressioniune în numele său și în numele credincioșilor convingerii, că rugăciunea este: o dare de sémă asupra modului, cum folosesc dênșul talantul primit dela Dumnezeu, carele îl-numim vieță, precum și împrejurării, că „nepricepându-ne de nici un răspuns,“ — adecă neavând noi puterea spirituală trebuincioșă, ca să facem cu deplină obiectivitate și pietate această dare de seamă alergăm la grația (mila) lui Dumnezeu, invocând ajutorul său, spre a potă face în mod nimerit această dare de seamă.

După rugăciunea amintită ȃice preotul: „Mărire Tatălui și Fiului și Sfântului Duch,“ — apoi adaugă: „Dómne miluesce-ne pre noi, că întru Tine am nădăduit, nu te mânia pre noi fôrte, nici pomeni fărădelegile noastre; ci caută și acum ca un milostiv, și ne mântuiesce pre noi de vrăjmașii noștri.” Această rugăciune și ceea ce o adresează după acesta, cu cuvintele premergătoare: „Și acum și pururea și în vecii vecilor” către Născătorea de Dumnezeu, este o continuare a rugăciunii anterioare. Prinr'ênsa preotul cere în numele său și al credincioșilor iertare pentru păcatele comise, și dă espressioniune speranții în ajutorul lui Dumnezeu. După acesta preotul sărută icona Mântuitorului și a Născătorei de Dumnezeu, manifestând prin acesta credința sa neclătită în sfintele așezăminte ale bisericii ortodoxe. După acesta reîntorcând în mijlocul bisericii, și plecându-și, capul: semnul umilinții înaintea Atotputerniciei lui Dumnezeu, rostesc rugăciunea: „Dómne trimite mâna Ta din locașul Tău cel înalt, și mă întăreșce spre slujba Ta ce-mi este pusă înainte” etc. Prin această rugăciune preotul cere dela Dumnezeu ajutoriu și putere, ca cu deplină demnitate să potă aduce jertfa cea fără de sânge.

Terminând aceste rugăciuni preotul se întorce către popor și plecându-și capul în semn că le cere iertare pentru vre o eventuală vătămăre, intră în sfântul altariu pre ușa de mēdăđi rostind cuvintele: „Întra-voiu în casa Ta, inchina-mē-voiu către biserica cea sfântă a Ta întru frica Ta” etc. și apropiându-se de sfântul jertfelnic sărută sfânta evangeliă și sfânta masă. După acesta procede la îmbrăcarea în ornatele liturgice.

(Va urma.)

IV. Omilie

a s-tului Ioan Chrisostom la epistola I. către
Timotei.

(Continuare și fine.)

O femeie, care nu este frumoasă, nu va fi nimeni suspectă; una frumoasă însă, în caz dacă nu posedă o virtute extraordinară, îndată vine în nume rău, și bărbatul devine gelos, lucrul cel mai rău ce poate fi. Plăcerea în frumusețea femeii e mai mică decât durerea, ce i-o pregătește acesiă bănuială. Pentru-că frumusețea corpului se pierde prin dădarea la desfătare, pre când sufletul ei decade în renumele rău al poftii și al ușurătății, devine ordinar și plin de cugete nebunatică. La toate acestea lucruri conduce bucurosi frumusețea corpului. Femeia care nu e frumoasă, nu se află încunjurată de ast-feliu de curse. Nu există câni, cari să se răpeadă asupra ei, ci ca un mielșel pașce în liniște și singuritate și nici un lup nu sare să o incomodeze: păstoriul șade lângă ea. Nu există nici o preferință într'aceea, că una este frumoasă, ér alta nu. Preferința zace într'aceea, că una, cu toate că nu e frumoasă, este onorabilă, ceealaltă însă rea. Spune-mi în ce consistă prețul ochilor? În mișcarea ușoră, în rotunzimea frumoasă, în colórea albastră sau în agerime și claritate? Eu o afirm pe cea din urmă și o dovedesc din un exemplu. În ce consistă prețul unei lampe? Că luminează întreaga casă, sau că este frumos lucrată? Vă concedez fie-care, că cea dintâi. Cea din urmă este indiferentă; ceea ce voim este luminarea. De aceea și dicem cătră servitórea care are a o îngriji: „tu ai aranjat rău lampa“. Așa este scopul lampei luminarea. Așa este deci și cu ochiul. Fie așa sau alt-feliu format nu are nimic d'a face numai să-și îndeplinescă perfect scopul său. Și așa se numește „rău“, dacă vede slab și nu posedă calități perfecte. Noi despre aceia dicem, că au ochi „răi“, cari cu ochii deschiși nu vöd. Tot adecă, ce nu-și îndeplinește scopul său numim „rău“. Într'acésta consistă réutatea ochilor (nu în forma sau colórea lor.) Apoi nasul! Spune-mi în ce consistă prețul lui? În poziția dréptă, în netezimea și simetria lui, sau în facultatea de a mirosi și în puterea de a conduce mirosul la creeri. De sigur în ultima. Să lămurim însă lucru prin un exemplu despre instrumente, care va fi de sigur înțeles. Pe cari le declarăm de construite bine? Pe acelea cari sunt ușor de manuat și tari, sau cari sunt frumos lucrate? Pe cele dintâi de sigur. Mai departe dinții: Cari sunt dinți buni? Cei tăietori, cari sfarimă mâncare bine, sau cei frumoși la privire? De sigur cei dintâi. Și dacă examinăm membrele întregului corp în modul acesta, le vom afla sănătóse și frumoșe, până atunci, până își îndeplinește fiecare scopul anumit. Și în acest înțeles numim noi frumos fie-care instrument, fie-care animal, fie-care plantă, nu

ne uităm la figură, nici la colóre, ci la serviciul, care îl prestă. Așa numim noi „frumos“ și pe acel servitor care este apt a ne servi.

Veți deci în ce constă frumusețea femeiască? Dacă folosim lucrurile cele mai mari și minunate în acelaș mod ca alții, atunci nu avem nici o întâietate. D. e. sórele, luna, stelele le vedem toți, aerul îl inspirăm toți, apă și nutremént folosim toți în mod egal, sau ne bucurăm de o statură frumoasă sau nu. Și dacă voiesc să exprim o afirmare suprinđetóre: femeile urite sunt mai sănătóse decât cele frumoșe. Cele frumoșe adecă spre a-sé conserva, sé subtrag dela lucruri grele, și vegetează în aerul din odaie, și prin acésta puterea membrilor sé nimicéște; cele urite însă sé dedică cu totul lucrului.

Să preamărim pe D-đeu! Să-l lăudăm în corpul nostru! Să desprețuim mijlócele de înfrumusețare. Sunt lucruri de prisos și fără sens. Să nu dedăm pe bărbați la aceea, de a sé uita numai la fața frumoasă! Dacă tu singură te rume-nești, atunci prin tine sé obicinuoșce la o față rumenită. Dacă însă îl dădai ca în femeie să iubéscă modestia și virtutea, atunci nu-și va face de lucru cu o femeie ușoratică. Căci la una de acest feliu nu află așa ceva, ci contrariul. Deci nu-l deda, ca să sé lase încătușat prin un suris sau manieri destrămate, ca să nu-ți pregătești ție însas venin. Crește-l în plăcerea spre onestitate! Și vei puté acésta dacă îți vei aranja exteriorul într'un mod coréspunđător. Cum este deci posibil a lăuda pe D-đeu în corp? Prin împodobirea sufletului; pe acesta a-l împodobi nu este oprit. Așa preamărim pe D-đeu, dacă suntem în totă privința buni. Și noi vom fi preamăriți în ziua aceea, nu după merit, ci într'un grad cu mult mai mare. „Eu socotesc“, sé đice, „că durerile timpului acestuia nu sunt de comparat cu mărirea cea viitóre, care sé va descoperi în noi.“¹⁾ De ne-am împărtăși toți de acésta prin grația Domnului nostru Isus Christos, căruia dimpreună cu Tatăl și Duhul Sânt, fie mărirea, cinstea și închinăciunea acum și totdeauna și în vecii vecilor. Amin.

Istoria

bisericeii gr. or. române din Transilvania
și Ungaria dela 1810 — 1846.

(Continuare.)

Aceștia aveau sarcina de a mijloci între menționatele partide încheierile de contracte, și deci a afla, cât ar puté sé prestee fie-care domn feudal pe séma preotului neunit, ca porție canonică, și că fire-ar óre învoii poporeni neuniți, de a face în locul preotului lor și obicinuita robotă domnului feudal pentru respectiva parte de pământ oferită, ca porție canonică; ér în alodiile comunale, ori de ar puté în loc de amintita porție canonică să sé dee ceva sub-

¹⁾ Romani 8, 18.

sistință și în bani preotului neunit din averea alodială. ¹⁾)

Deci sbuciumarea bisericeii noastre, totuși pare a fi mișcat câte odată în atâta factorii normativi, încât căutară a convinge, că nu le-ar lipsi bunăvoința de a ajuta clerul nostru în nisuița îmbunătățirii traiului său.

Deșteptat'a însă acest ordin guvernial convenitul simț uman și creștinesc la domnii de pământ, și la comunele alodiale (politice) din săsime? Nu; căci deși se încheiară câteva contracte întărite de către locul preînalt să întemplă acesta numai între poporeni neuniți și preoții săi conform avisului împărătesc cunoscut dela 1822, căci atât feudalilor, cât și sașilor (alodiilor comunale săsesci) superați prin dispozițiunea guvernială dela 1825, nu le era greu pe atunci de-a să subtrage dela această neplăcută obligațiune ²⁾, și a esopera prin agenții săi dela cancelaria aulică transilvănă cassarea aceleia, ceea ce în fapt și urmă prin rescriptul împărătesc dela 13 Faur 1826.

Acesta enunță, că Majestatea Sa nu aprobă nici ca să se dea porții canonice clerului nostru de către domnii de pământ, nici ca să se ajutoreze din cassierele alodiale, ci voesce ca porțiile canonice pe seama preoților neuniți astfel să se ficseze prin conlucrarea autorităților politice, că nici o partidă să nu aibă cauză a să plânga la locul preînalt ³⁾.

Dacă invitarea feudalilor și a alodiilor comunale prin ordinul gov. dela 1825 de a contribui după plac în favorul clerului neunit, dădu destulă ansă,

¹⁾ In locis iurisdictioni Dominiū territorialis obnoxiiis si comisarii Parochum per spontaneas Conventiones brevia natione in eundis sufficienter dotatum non esse observarent, declarationem localis dominiū territorialis de eo recipiant, an non Sessionem appertinentiatam in meliorem parochi non uniti dotationem ea ratione cedere vellet, ut Robottae de illa praestande ac baulanda reliqua onera quoque modo eidem in haerentia per Ecclesiae disunite localis commembra supportentur et si alicubi terrastrale dominium ad hoc proclivitatem suam declararet, ipsa etiam ecclesiae membra de eo, au onera simili fundo Parocho suo cedendo, inhaerentia supportare velint etc. . . ? exaudiant eorum que declarationes submittant. In locis alodialibus Cassis dotatis exmittendi, Comisarii occasione ineundarum harum spontaneorum Conventionum respectivis etiam Communitates super eos, an aliquid et quantum in subsistentiam localis Popae non uniti ex alodiali sua Cassa Annuatim exsolvere vellet? exaudiant eorumque declarationes submittant. Trausch, op. cit. p. 33.

²⁾ Sasul Trausch riscase în opul său citat dela 1844 părerea — care apoi se si luă de către maghiarul anonim al polemicii dela 1846 din N.-Enyed (Vizsgálogás etc., veđi apendicele) drept manifestare a reacțiunii săsești, — că partea din ordinul guvernial dela 1825 referitoare la feudali nu putea privi și pe sași. E drept, că pe teritoriul regesc nu erau legăturile feudale, și că comunele erau libere cu pământ chiar propriu (alodii comunale). Datele statistice urbariale, însă par a indica, că nu pute excepționa Trausch pe toți Sașii dela obligațiunea accentuată a feudalilor. Etă ce mărturisește Bariț op. cit. v. I. p. 648: „Chiar și săsimei, care se provocase nencetat la libertatea sa națională, îi plăcuse forțe, ca să figureze și ea între feudali și să aibă iobagi, precum a și avut așa numitul dominiu al celor șapte județe ce cuprindea 28 comune subjugate; 14 în districtul Brașovului. Universitatea săsescă însăși era domnul feudal al acestor comune.

³⁾ Benignae suae Majestatis Sacrae intentionem eo nulla tenus extensam esse, ut Caeciae pro necessaria Poparum disunitorum subsistentia requisitae, quacunque in parte ex Alodialibus Cassis alium prorsus in finem detinatis vel vero e fundis privatorum nobilitari et perenali jure possessis exscindantur,

ca să grăbiască de a să și plânga la locul preînalt, atunci ne putem închipui, că prin mijlocirea contractelor impusă prin mandatul imp. dela 13 Faur 1826 nu pute duce la nici un rezultat; căci prin acest mandat preînalt aveau destul pretext feudalii și alodiile comunale de-a să scăpa de ori-ce obligațiune față de parochii noștrii.

Cestiunea clerului neunit era cu atât mai penibilă, cu cât fără concursul domnilor de pământ și al alodiilor comunale nu putea să fie asigurată cuvenita subsistință a lui.

Dar factorii feudali și alodiali lipsiți de priceperea necesităților vitale ale parochilor neuniți, cât mai ales și de voința, de a le satisface, precum se vede din plângerile înaintate mai târziu dietelor ardeline — renunțară de a sprijini și preoțimea celor mai numeroși iobagi și locuitori ai țării, și acesta cu atât mai vartos, ca statul în a cărui interes încă ar fi fost această sprijinire, nu-i mai constrîngea.

Din casuri concrete să cunoșce, că în urma rezoluțiunii împărătești dela 1826 contractele cu preoțimea noastră nu să mai băgau în samă. Astfel rămase zădărnicită și încercarea dela 1835 ca se fie și parochul neunit din Vulcan (în districtul Brașovului) ajutorat ⁴⁾ — Preoții sași de pe pământul regesc avea adesea dela comune mori, ca porții canonice. Moga ceru, ca și preoții săi să fie părtași la aceste mori. Această dorință a sa cu privire la mōra din Sassebeș ajunse a fi cunoscută și de către curte. Dar în consecință cu dispozițiunile anterioare preînalte să respinse. ⁵⁾ Astfel de casuri concrete erau mai multe.

În urma unei simple presupuneri la 1830 referitoare la revolta poporului român să rîndui de către guvern arestarea unei mulțimi de preoți români ⁶⁾ aproape toți neuniți, pe cari îi aștepta cea mai grozavă sorțe dacă nu s'ar fi adevărit prigonirea lor de neîntemeiată. Din acest cađ încă ne putem face o iconă fidelă despre suferințele clerului ortodox din Ardeal pe acest timp.

Această situațiune deplorabilă a bisericeii neunite nu putu fi trecută cu vederea din partea dietei ardeline dela 1834. În lunga listă de imputări adresate de către dietă împăratului pentru nu puținele păcate ale autocrației de sus, eternisază un punct și amintirea intoleranței față de biserica noastră cu numele „tolerată“ în Transilvania. ⁷⁾

verum expressa suae majestatis voluntatem eam esse, ut quaestioatae Caeciae per Concernentes Communitates cum interventu respectivarum politicarum iurisdictionum eo modo defigantur ne exinde uni alterive parti ad meundas altmo loco querelas ansa enascatur, igitur D. Vestris hisce significatur Suam Majestatem Sacratissimam nullatenus admittere posse, ut Comunitatum Cassae Alodiales aut Fundi per nobiles iure nobilitari possessi pro meliori Poparum disunitorum dotatione quoquomodo in subsidium vocetur.

⁴⁾ Trausch op. cit. p. 34.

⁵⁾ Trausch op. cit. p. 35.

⁶⁾ Bariț op. cit. v. I. 577.

⁷⁾ Kővári, Erdély történelme, v. V. p. 209, Bariț op. cit. v. I. p. 585.

Dieta, care la 1791 protesta, când i s'impuse se dezbătă asupra suplicei de patru puncte a națiunii și bisericei române, așa că articolul de lege LX. dela 1791 trebuia să fie de cătră însuși bunul împărat, Leopold II. cioplit, ca să nu-și aibă în forma primitivă statorită de dietă, efectul, ce putea de sigur să urmeze unui făt provocător al avariției⁸⁾ aceiași dietă ardelenă protesteză acum contra apăsării bisericei noastre. Trebui să intervină deci o aspră eră reacționară și peste națiunile și bisericile recunoscute, ca să nu rămână pentru totdeauna surde la cererile bisericei neunite. Nu aflăm însă ca să fi căutat această dietă și direct sanarea recunoscutelor rane bisericesci, care arătă măcar interes față de biserică noastră, sau că s'a grăbit Moga de a supune încă acestei diete cererile sa'e aprópe total refuzate de curte la 1824.

Atâta ne e cunoscut, că să mai adresase odată cătră împăratul Francisc, episcopul Moga împreună cu episcopul unit al Făgărașului Ioan Lemeni (1830—1850) la 15 Iulie 1834. Deși petițiunea lor se restringe cu deosebire la decadența politico-națională și culturală a Românilor ardeleni, totuși se aminteste în ea și de problema neglijată a susținerii clerului român. Din referada cancelariei aulice ardeleni dela 15 Aug, 1834 asupra acestei petițiuni se pôte conchide, că prin rezoluția împărătescă să fi fost episcopii români îndrumați să aibă indulgență, până ce va refera în naintea dietei în cestiunile accentuate de dênșii comisiunea (deputația sistematică) compusă la 1791 spre scopul promovării intereselor culturale și materiale a-le clerului român din Ardeal⁹⁾.

Dieta dela 1834 din Cluj avu durată forțe scurtă. Încă la începutul anului următor fu la mandat împ. cu putere disolvată¹⁰⁾. Abia la 1837 în April se deschise din nou în Sibiiu.

Ne mai având Moga, paciență de a aștepta mântuire dela comisiunea dietală dela 1791 apeléză la 1837 pe cale petiționară cătră dieta din Sibiiu așternându-și tot odată și unele din neajunsurile mai marcante a-le bisericei sale.

Înainte de a trece înse la acest moment al desvôltării bisericei, ne mai întorcem la intervalul 1826—1837.

Era de prevădut, că în urma decretului împ. dela 13 Faur 1826 nu era a se mai pune incre-

⁸⁾ Veđi art. 60 în forma originală și la Barițu, op. cit. v. I. p. 542.

⁹⁾ Papiu Ilarian, op. cit. v. I. p. 229—243. Etă ce se dice în general în aceea „proposițiune“ a cancelariei de curte: „Praemissorum consideratione supplicantes Episcopi per decretum ad eisdem dimittendum eo inviandi forent, ut ipsi auditoresque sui atioquo beneficio legum nov. art. 6 de anno 1744 et 60, 1791 6. Resolutionis regiae sub Nr. 2893 anno 1792 emanatae fruentes resultatum uberioris S. S. et O. O. dietalis pertractationis occasione revisionis operati concernentis sisthematicae. Deputatiosis suseipiendae ac edendam eatenus altissimam resolutionem regiam quiete praestolentur, ac semet porro quoque altissimi Suae Majestatis Sacratissimae favoris ac paternae gratiae dignos reddere satagant.“

¹⁰⁾ Barițu, op. e. v. I. p. 584 ss.

dere în vr'un ajutor al domnilor de pământ, ori al allodiilor comunale din săsime, și clerul era silit a vegeta astfel, după cum prescrise instrucțiunea împ. dela 1810, adecă cu venitele din epitrafir și cu neînsemnate daruri dela credinsioși.

(va urma)

Julian Suciu.

A v i s.

Cântările rituale pe note.

În timp de 5 ani de când, din incredințarea Prea Sântiei Sale propun musica și cântarea rituală la institutul ped.-teologic din Arad, am jurmat cuvintelor fericitului Metropolit Silvestru Morariu-Andrieviciu, care în precuvântarea archipastorală a Tipiconului său edat la 1883 dice, că „încă pe la anul 1860 am fost chemați de a împărtași învățătura din cântare și tipicon în seminariul clerical și în școala centrală (din Cernăuți), dér ceea-ce cunoscurem însă curând este, că deprinderea și îndeletnicirea ritmică în cântările bisericești numai cât după auđ, fără de note musicale, nu pôte avé succesul dorit.“

Un adevăr necontestabil acesta, care își are temelia nu numai pe esperiență, ci și cu deosebire pe următoarele motive:

Voind să-ți înveți elevul a cânta, trebuie să-i dai în mână manualul, care cuprinde semnele grafice ale tonurilor său ale cântării, întocmai cum cuprinde cartea din care înveți a ceti și a vorbi corect, — semnele grafice ale sunetelor său ale graiului (literale).

Biserica ortodoxă, care din veacuri practică musica vocală, simțind necesitatea notelor, adecă a unor anumite semne prin cari să se pótă ficsa și transmite melodia unei cântări, a inventat așa numitele „psaltichii“; niște note de tot primitive și defectuóse, prin cari nu s'a obținut nici un rezultat. Astăzi însă, având notele perfecte moderne prin cari ori ce melodie și cântare se pôte scrie și ficsa pe hârtie precis și întocmai cum de pildă am scrie pe hârtie un discurs rostit, — de ce să nu le întroducem și noi în biserică pe aceste în locul „psaltichiiilor“ defectuóse și învechite prin cari nici odată nu vom puté ridica cântările rituale la nivelul perfecțiunii și al frumseții classice, la care rîvnim? — Unii pôte vor reflecta, că nu se pôte pune pe note tóte cărțile noastre bisericesci. Dér acesta ar fi o dorință prea exagerată, a cărei realizare însă de loc nu e absolut imposibilă. De altmintrelea nici nu avem lipsă de acest lucru. E suficient să avem arangiate pe note cântările rituale ce le executăm în zile mai însemnate, cu deosebire în Dumineci și sârbători. Și aceste tóte-tóte se pót pune și arangia pe note, — un lucru acesta, care gradat cu timpul se va și realiza, numai cât începutul trebuie să-l facem odată.

O cântare arangiată pe note, așadară scrisă pe hârtie, se învață cu cel puțin 50 procente mai ușor decât cea numai cât după auđ, întocmai ca un discurs, care am dori să-l învățăm d'arostul numai din auđ și nu din scrisóre. Elevii, (chiar și aceia, cari nu au așa numitul „dar de a cânta“ său „auđul musical“) își învață cântările rituale, și ori ce cântare, cu multă ușurință și precisiune, decât ele sunt arangiate pe note, — din contră numai după auđ, le învață cu greutate și fără garanția de a fi executate precis, indentic și uniform.

Cântările rituale din graiul ómenilor sunt espuse corupțiunii, nu se pot perfecționa și se pocesc, pe când cele arangiate pe note să perfecționeză și se execută cu

precisiune, cu accent și ritm corect în conformitate cu prosodia limbii, și mai pre sus de toate uniform.

Astăzi ne isbesce prea dureros faptul, că cântările rituale ale bisericii române se deosebesc după provincii într'un mod atât de pregnant, încât de pildă nouă acestor din părțile ungurene și bănățene nu ne convin cântările rituale din România ori cele din Ardeal, cari se deosebesc întrutote de ale noastre, precum viceversa, nici lor nu le place ale noastre. Astăzi la noi în părțile ungurene și bănățene se cântă într'un chip, în Ardeal într'alt chip, și în România ori în Bucovina érași într'alt chip. Dacă însă erau cântările rituale ale bisericii noastre arangiate (puse) pe note înainte de asta cu vr'o 100 de ani, pe când adecă se cânta în toate provinciile române cu mai multă asemănare seu uniformitate, astăzi am ave o ediție sancționată de cântări bisericesti originale, cari ar fi normative pentru întregă biserica română, și în chipul acesta pe la toate catedrele noastre s'ar propune aceleași cântări rituale în completă uniformitate. Dacă însă nu s'a putut face acest lucru până acum, de ce se nu-l facem pentru viitor? Deocamdată se punem de note și se colectăm toate cântările rituale (melodiile) ce le avem prin diferite provincii, ca astfel parte se le mântuim de pierdere, parte se le respândim și se le aclimatizăm printre noi și prin toate părțile locuite de Români. Biserica va veni odată să le reguleze într'o uniformitate, alegând și adoptând numai melodiile bune, frumoase și corespunzătoare caracterului seu religios și național.

Cântările rituale arangiate pe note se pot conserva pe vecie, pe când cele din graiu se pierd. Câte cântări și melodii frumoase din bătrâni astăzi nu se mai aud cântându-se prin bisericile noastre!

Aceste sunt motivele principale, cari m'au determinat a propune de pe note o parte din cântările rituale la institutul nostru pedagogico-teologic din Arad.

Acum având aproape toate cântările rituale de prima necesitate puse și arangiate pe note într'o colecțiune bogată și creștând a face un bun serviciu bisericii mele, m'am decis a le da într'un volum litografiat spre folosința bisericii și cu deosebire a preoților, învățătorilor și a credincioșilor cântăreți.

Éta aci consemnarea pieselor, cari vor constitui un volum de peste 200 pagini 8° mare:

Irmosele sèrbătorilor împèrătesci și ale Născătoarei de Dumneșeu. Picesnele sèrbătorilor împèrătesci, ale Născătoarei de Dumneșeu și cele ocazionale ale Duminecilor. Himnurile Cheruvimilor. Mărimurile la toate sèrbătorile împèrătesci, la ale Născătoarei de D-șeu și la ale Sfinților cu Polieleu. Treperele și condacele sèrbătorilor împèrătesci, ale Născătoarei de D-șeu și ale sfinților lui Dumneșeu. Sfètilnele sèrbătorilor împèrătesci și ale Născătoarei de D-șeu. Cele 8 glasuri cu stihovnele, treperele și condacele învierii. Podobiile glasurilor. Respunsurile liturgice pe mare (ceremoniile) arangiate în duet și respunsurile pe mic în cvartet arangiate pentru voci de copii și bărbați.) Aghișele la liturgia Sftului Vasiliu și respunsurile la Liturgia cea mai înainte sfințită. Măritorea mare (Doxologia) pe podobia gl. 8. Impèrate ceresc. Axionul pe gl 4 și 5. De Tine se bucură. Antifonele mari liturgice. Glasul Domnului. La riul Vavilonului. Cântarea „întreit sfântă“ la înmormântarea D-lui. Invierea Ta Christosă. Laudele mari la Pasci (Sè se scòle Dumneșeu). Cântări funebrale și alte piese bisericesti trebuincioșe și folositoare, — de tot până preste 250 bucăți.

Toate aceste cântări rituale vor aparè succesive în fascicule lunare pe o estensiune de câte 16—20 pagini, în format 8° mare.

Ca se fiu orientat la edițiune în privința numerului exemplarelor îmi iau voie prin acesta a invita la prenume-

rațiune pe On. Domni preoți, învățători și credincioșii cântăreți precum și corurile noastre, cari doresc să se în-deletnicescă în frumoșele noastre cântări rituale.

Avisul de prenumerațiune, care e obligator pentru întreaga colecțiune, să mi se facă pe o cartă postală, cu indicațiunea precisă a adresei, a exemplarelor comandate și a postei ultime.

Prețul unui fascicul pentru prenumerații la întreaga colecțiune este 35 cr. pentru neprenumeranți 50 cr.

Fasciculul prim, care va cuprinde Irmosele, va aparè pe la începutul lui Noemvre st. n.

Banii de prenumerațiune sunt a se trimite numai după aparițiunea fasciculelor anunțate prin țiare.

Arad, la 11/23 Octomvre.

Valeriu Magdu,

diacon și prof. de musică și cant.

D I V E R S E.

* *Invitare de abonament.* — Frați colegi și iubitori de școlă! Abonați-vè opșorul intitulat „*Gândul copiilor*“ seu „*Aritmetica pentru școlă elementară*“; cartea e scrisă anume pentru spiritul copiilor, cu un limbajiu folosit esclusiv în părțile diecesei noastre — nici când nu ve-ți regreta întrebunțarea acestei cărțicele, a carei preț va fi numai 30 cr. v. a. abonată dela autorul sau „tipografia diecesană în Arad,“ cartea va aparè la 1 Decemvre v. c. — Sân-Nicolaul-mic la 16 Octomvre n. 1896. — Teodor Daul, învățător.

* *Himen.* D-nul George Olteanu învățător î-și va sèrba cununia în 26 Octombore st. n. a. c. în biserica catedrală din Arad cu d-șora Rosalia Cushman. — Felicitările noastre!

* *Bibliografie.* A aparut de sub tipariu: „*Ficțiune, imagine și comparațiune. Studiu comparativ de literatură poetică. Sihastrul poveste poetică de Vasile G. Păun.* București. Tipografia „Gutenberg“ I. Göbl. Strada Dòmnei. 20. Prețul unui exemplar 2 Lei.

* „*Concordia*,“ noua societate română inițiată de bărbații conducători ai „Albinei,“ este îmbrățișată cu multă căldură din partea Românilor. Subscrierile pentru cele 500 de acții à 100 fl. nu numai că s'au acoperit fără întârziare, dér s'au subscris încă mai multe acțiuni, de cum erau emise, așa că întemeiatorii noii societăți, au hotărit acum să urce capitalul fundational la 100,000 fl., în loc de 50,000 fl., cum era proiectat la început. Din cauza acesta termenul pentru subscrierea de acțiuni s'a mai prolongit. Subscrierile se pot face la „Albina“ în Sibiu, la filiala „Albinei“ în Brașov, la societatea „Furnica“ în Făgăraș și la „Cassa de pèstrare“ în Seliște.

* *Un jurnal din Cristiania*, care deschisese un concurs pentru cea mai bună lucrare în prosă sau în versuri destinată a glorifica pe celebrul explorator Nansen la întorcerea-i de la polul Nord, a primit 843 de manuscrise.

* *Prețul unui roman.* O mare revistă literară din Boston (America) a cumpèrat de la un tânăr scriitor englez, Kipling un roman de 50000 de cuvinte cu prețul de 55000 de franci. În același timp Kipling a aranșat și

cu un alt editor american, care e dispus a-i plăti 70000 de franci, ceea-ce face în total, pentru o lucrare, 125000 de franci sau 2.50 de cuvânt.

* *Teatrele din Paris.* În interval de 45 de ani, adică de la 1850 până la 1895 teatrale din Paris au încasat aproape 847 de milioane și jumătate de franci!

* *Episcop — culegător de litere.* Revista „Katholischen Missionen“ împărtășește într-unul din n-rii săi mai recentți următorul fapt interesant: Dr. O'Reilley, înălțat nu de mult la rangul arhiepiscop de Adeleide, în Australia-de-sud, e un măiestru în meseria culegătorilor de litere. În zile negre a învățat dânsul această meserie și s'a perfecționat de minune în ea. Anume după-ce zelosul tiner fu sfințit în Dublin de preot și se duse în Australia-Vestică, el întemeia acolo un diar catolic. În-treprinderea ajunse în dificultăți financiare și spre a micșora spesele de tipar, editorul învătă a-și tipări însuși foaia. El se perfecționă în curând în această meserie și instrua și pe câțiva confrăți întru a-i ajuta. Nu mult după a- ceea preofescul culegător deveni episcop în Port-August și în urmă arhiepiscop de Adeleide.

Nr. 13/896

Convocare

Pe baza concludului conferinții învățătorilor din protopopiatul Aradului ținută în Bataniă la 11 Iunie st. v. a. c. să convocă ședința a II-a din a. c. care se va ține în comuna Cicir la 25 Octomvre st. v. a. c.

Programa

1. La orele 8 a. m. intrunirea în sfta biserică gr. or. rom. din Cicir asistând la chemarea duhului sânt.
  2. Deschiderea ședinței prin președinte.
  3. Ascultarea prelegerei în școla învățătorului Aureliu Drăgan.
  4. Desbaterea asupra prelegerei ținute.
  5. Cetirea și autenticarea protocolului ședinței premerse.
  6. Raportul presidiului.
  7. Raportul comisiunii din conferința ținută în Bătania pentru a censura „Regulamentul provisor pentru organizarea învățământului.“
  8. Cetirea operatelor incurse din fizică, conștițuție, aritmetică și geometrie.
  9. Cetirea obiectelor incurse în urma scrierei; alor trei premii.
  10. Propuneri și dișertațiuni.
  11. Incasarea tacselor dela membrii.
  12. Incheierea ședinței prin președinte.
- Arad, la 2/14 Octomvre 1896.

Eftici m. p.
președinte.

Ioan Vancu, m. p.
secretar I.

Concurs.

Pentru indeplinirea stațiunii vacante de învățător la școla de fete gr. or. rom. din Curtici, (inspectoratul

Chișineului, comitatul Arad) se escrie concurs cu termin de alegere pe 21 Noemvre (3 Decemvre) 1896.

Emolumintele anuale sunt: 1) în bani gata: 300 fl.; 2) cuartir liber cu grădină de legumi; 3) un vagon de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ; 4) pentru conferințe inv. 10 fl.; 5) scripturistica 5 fl.; 6) pentru curățirea și încălzirea salei de învățământ 16 fl.

Se notează, că 'n primăvara a. 1897 se va zidi edificiu școlar nou.

Recurentele, care doresc a ocupa acest post, sunt avisate, ca recursele lor instruate conform dispozițiilor legale, adresate comitetului parochial din Curtici, să le subșternă Prea Onor domn dr. Ioan Trailescu, protopresbiter și inspector școlar în Chișineu (Kisjenó, comitetul Arad) până în 17/29 Noemvre a. c., având reflectantele la acest post a-sé face cunoscute poporului presentându-se în s. biserică din Curtici în vre-o Duminecă séu sərbătóre.

Recurentele, care pe lângă aptitudinea în lucrul de mână, vor potea aréta cunoscința cântării bisericesci, vor fi preferite.

Învătățóreă aleasă numai după servițiu de un an, dacă va potea aréta progres cu elevele, va fi întărită definitiv.

Curtici, din ședința comitetului parochial, ținută în 29 Septemvre (11 Oct.) 1896.

Comitetul parochial.

În conșelegere cu: Dr. IOAN TRAILESCU, m. p. protopresbiter, inspector de școle.

—□—

Pentru ocuparea postului de capelan temporal la parochia ort. rom. st. Ilie din Timișóra-Fabric, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în fôia diecesană „Biserica și Școla.“

1) Dotațiunea se compune: 1) din relutul sesiunii parochiale de 420 fl. anual, care se plătesce regulat și lunar decursiv la cassa magistratului orășenesc, o parte rezervata, de anual 190 fl. După trecerea din viță a preotului (paroch) concernent, relutul întreg îl va beneficia capelanul ales; 2) stola usuată, prețuită cel puțin la 120 fl.; 3) birul preotesc dela 120 de case și respective familii ce aparțin la parochiă à 1 fl. anual 120 fl.; 4) din venitul stolar al parochiei ppresbiterale la casul de suplinire 1/3 parte; ceea ce înse subsuméză o stipulare particulară între capelan și P. O. Domn ppresbiter-paroch; 5) din partea comunei bisericesci un ajutor anual de 50 fl. în număr, numai pe durata capelaniei. Alesul primesce asupra sa obligamental, ca să provadă regulat și permanent servițiu divin în biserică s. Ilie.

Parochia fiind de classa primă, dela competenți se cere ecalificațiunea prescriasă în §. 15 lit. a) a Regulamentului pentru parochii. Încât nu s'ar presenta înse recurenți cu ecalificațiune pentru parochii de classa primă, se vor admite la candidare și recurenți cu ecalificațiune de classa a două.

Recursele sunt a se înainta în terminul de sus la P. O. oficiu ppresbiteral în Timișóra (Fabric). Reflectanții vor avé să se presente în vre-o Duminecă ori sərbătóre în s. biserică dela s. Ilie, cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parochii, spre a-și aréta desteritate omiletică și rituală.

Din ședința comitetului parochial, ținută în Timișóra-Fabric, la 30 Septemvre 1896.

Paul Rotariu, m. p.
președ. com. par.

Traian Lungu, m. p.
notarul com. par.

Cu consensul ppresbiterului: DR. TR. PUTICI, m. p.

—□—

Pe baza concludului Ven. Consistoriu gr. ort. român aradan dt. 24 Septembrie 1896 Nr. 5244 se escrie concurs pentru îndeplinirea postului de crescător la asilul anual permanent (állandó menedékház) de copii din **Șiria**, cu termen de alegere pe **10/22 Novembre 1896**.

Emolumentele sunt: 1) Cuartir și grădină; 2) salariu 120 fl. v. a.

De curatorat, scripturistică și spsele de conferințe se va îngriji comuna bisericăscă.

Competenții sunt avisați petițiunile lor instruate conform art. de lege XV. din 1891, a-le subserne inspectorului tract.: **Georgiu Popovici** protopresbiter în **Șiria (Világos)** până esclusive în 8/20 Novembre 1896.

Din ședința comit. paroch. **Șiria** dela 15/27 Septembrie 1896.

Dr. Iacob Hotaran, m. p. Vasile Popovici, m. p.
preside. preot notar adhoc.

În conțelegere cu; **GEORGIU POPOVICI, m. d.** protopresbiter inspector.

—□—

Pentru deplinirea parohiei vacante de clasa a III-a din **Tesiu**, se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare.

Beneficiile parohiale sunt: una sesiune de pământ, stola usuată și dela 74 numere de case delafie-care casă câte 15 litre de grâu și 20 cr. în bani.

Recursele ajustate după recerinte sunt a-se trimite oficiului protteral din **Bélinz** cottui **Timiș**, era recurenții vor avea să se prezenteze în sta biserică spre ași arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parochial

În conțelogere cu mine: **IOSIF GRĂDINARIU, m. p.** protopop.

—□—

Pe baza decisului Ven. Consistoriu aradan de dt. 24 Septembrie 1896 Nr. 5242 se escrie concurs pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci dela școala a treia din comuna **Șiria**. (**Cremenisce**) cu termen de alegere pe **10/22 Novembre 1896**.

Emolumentele sunt: a) cuartir liber cu grădină; b) salar 300 fl.; c) 100 fl. pentru instruirea și conducerea corului vocal. Suma acesta se va pune în curență alesului numai până atunci, până când va instrua și conduce corul d) 12 orgii lemne, din care are a-se încălzi și sala de învățământ; e) 35 fl. pentru curatorat, având a îngriji ca tot la 2 septemăni sala de învățământ se fie șuruită și de un metru calculat dela padiment în sus vărută, nu altcum de trei ori pe an vărută totă; f) De scripturistică și spse conferențiale se va îngriji epitropia culturală.

Se notifică, că candidat și ales nu pôte fi numai cel ce va dovedi capacitatea instruirii și conducerii corului vocal.

Reflectanții au a-și subserne petițiunile lor instruate conform prescrișelor inspectorului **Georgiu Popovici** protopresbiter în **Șiria (Világos)** până la 8/20 Novembre 1896 esclusive, având a-se presenta în vr'o **Duminecă** seu sârbătore în s. bis. spre a-și dovedi desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința comit. par. dela 15/27 Sept. 1896.

Nicolau Lazarescu, m. p. Vasile Popovici, m. p.
preside ad hoc. notar ad hoc.

În conțelegere cu: **GEORGE POPOVICI, m. p.** protopresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea parohiei a treia de clasa I-a din Comuna **Șiria**, pe baza decisului Ven. Consistoriu aradan dt 23 Septembrie 1896 Nr. 4936 se escrie concurs cu termen de alegere pe **10/22 Novembre 1896**.

Recurenții sunt avisați a și instrua petițiunile conform §-lui 15 lit. a) din „Reg. pentru parohii“ și a-le subserne părintelui protopop **Georgiu Popovici** în **Șiria (Român-Világos)** până la 8/20 Novembre 1896 esclusive.

Recurenții sunt poștiți a-și dovedi desteritatea în cant, tipic și oratorie. Cel ales e obligat a predica totdeuna la st. liturgie când e septemănar.

Se notifică, că alesul va suplini în agendele preoțesci pe părintele protopop-paroch atunci când acesta va fi ocupat cu agendele oficiose ca protopop și inspector.

Din ședința comit. par. dela 6/18 August 1896.

Nicolau Lazarescu, m. p. Alexiu Doboș, m. p.
preside. notar.

În conțelegere cu: **GIORGIU POPOVICI, m. p.** protopresbiter.

—□—

Pentru deplinire capelaniei temporale, sistemisată pe lângă parochul **Aureliu Popovici** din **Chisoda**, (ppresbiteratul **Timișorii**), se escrie din nou concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în fôia diecesană „**Biserica și Școala**.“

Parochia fiind de clasa a două, capelanul ales va folosi jumătatea venitelor parohiale, de după carea va purta și sarcinile publice. De locuință va avé să se îngrijescă alesul capelan.

Recursele ajustate conform prescrișelor statutare și regulamentare, adresate comitetului parochial, sunt a se trimite la oficiul p-presbiteral din **Timișóra (Fabric)**; ér recurenții vor avé să se paesente cu observarea §. 18 din Regulamentul pentru parohii, în vr-o **Duminecă** ori sârbătore în s. biserică spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresbiterului tractual: **Dr. TR. PUTICI, m. p.**

—□—

În urmarea decisiunei Venerabilului Consistoriu gr. or. oradan de sub Nr. 1259 B. pentru deplinirea parohiei vacante **S.-Saldabagiu**, prin acesta se escrie concurs cu termen de alegere pe ziua de **8/20 Novembre a. c.**

Beneficiile parohiale estimate de comitetul parochial și aprobate din partea Sinodului parochial de acolo fac 632 fl.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avisați a-și subserne recursele până la 6/18 Novembre inclusive — având recurenții a dovedi că posed cualificațiune pentru parohii de clasa II-a și totodată până la ziua alegerii a-se presenta la s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Răbăgani, 25 Septembrie (7 Octomvre) 1896.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **ELIA MOGA, m. p.** protopresbiterul **Beiușului**.

—□—